

Openbare zienswijze

Concentratie De Kwadrantgroep en Stichting Palet

Openbare zienswijze

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Conclusie	5
3. Afbakening van de relevante markt	6
3.1 Relevante productmarkt	6
3.2 Relevante geografische markt	7
4. Gevolgen van de voorgenomen concentratie	7
5. Conglomerate marktstructuur na de voorgenomen concentratie	10

1. Inleiding

Op 29 november 2006 heeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: NMa) een melding ontvangen van een voorgenomen concentratie in de zin van artikel 34 van de Mededingingswet. Hierin is medegedeeld dat De Kwadrantgroep (hierna: Kwadrantgroep) en Stichting Palet (hierna: Palet) te Leeuwarden voornemens zijn te fuseren, in de zin van artikel 27, onder a, van de Mededingingswet. Zorgkwadrant bestaat uit de onderdelen Stichting Thuiszorg De Friese Wouden te Drachten, Zorgkwadrant Fryslân Oost te Burgum en Zorggroep Friesland te Heerenveen. De directie Concentratiecontrole van de NMa heeft de Nederlandse Zorgautoriteit (hierna: de NZa) hierover op 4 december 2006 geïnformeerd. De NZa geeft op grond van artikel 9 van het samenwerkingsprotocol tussen de Nederlandse Mededingingsautoriteit en de Nederlandse Zorgautoriteit een zienswijze over deze melding.

In deze zienswijze worden eerst de relevante product- en geografische markten afgebakend. Vervolgens wordt, waar mogelijk, ingegaan op de positie van Kwadrantgroep en Palet op de relevante markten, door middel van het berekenen van marktaandeelen en de Herfindahl-Hirschmann index (HHI). De marktaandeelen en de HHI worden berekend op basis van de gegevens waarover de NZa op het moment van uitbrengen van de zienswijze beschikt. De NZa is zich ervan bewust dat er, naast het berekenen van de HHI, meerdere manieren bestaan om een analyse te maken van een markt en sluit dan ook niet uit dat op basis van additionele gegevens en andere methoden tot andere conclusies kan worden gekomen. Ten slotte worden in deze zienswijze de gevolgen van de voorgenomen concentratie tussen Kwadrantgroep en Palet voor de publieke belangen; kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid, geanalyseerd.

2. Conclusie

Op het gebied van extramurale AWBZ-zorg overlappen de activiteiten van partijen op de relevante productmarkt persoonlijke verzorging en verpleging (PV&VP). Tevens zijn beide partijen actief op het gebied van dagactiviteiten. Op geen van deze (mogelijke) markten voorziet de NZa nadelige gevolgen voor de publieke belangen ten gevolge van de concentratie.

3. Afbakening van de relevante markt

Bij het beoordelen van een concentratie is het afbakenen van de relevante markt een belangrijke eerste stap. Conform eerdere NMa-besluiten en zienswijzen van de NZa, zal ook in deze zienswijze van de volgende relevante markten worden uitgegaan.

3.1 Relevante productmarkt

In eerdere besluiten is uitgegaan van een onderscheid tussen intramurale AWBZ-zorg, extramurale AWBZ-zorg en mogelijk dagactiviteiten.¹

Extramurale zorg

de extramurale AWBZ zorg bestaat uit de volgende zes functies:

- persoonlijke verzorging;
- verpleging;
- behandeling;
- ondersteunende begeleiding;
- activerende begeleiding.

De activiteiten van partijen op het gebied van extramurale zorg overlappen elkaar op de functies persoonlijke verzorging, verpleging, behandeling en ondersteunende begeleiding.

Onder de bovengenoemde functies heeft de NMa een aparte productmarkt onderscheiden voor persoonlijke verzorging en verpleging (PV&VP). In het verleden heeft de NMa gesteld dat de functies ondersteunende begeleiding en activerende begeleiding worden gezien als afgeleiden van de positie op de markten voor huishoudelijke verzorging, persoonlijke verzorging en verpleging.

Tot en met 2006 behoorde tevens de functie huishoudelijke verzorging tot de extramurale AWBZ-zorg. Deze is per 1 januari 2007 overgeheveld naar de gemeenten in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en valt daardoor buiten het beoordelingskader van de NZa. Vanaf 2007 zal de NZa bij de zienswijzen daarom niet meer ingaan op de functie huishoudelijke verzorging.

Intramurale zorg

Binnen de intramurale AWBZ-zorg kan een onderscheid worden gemaakt tussen verpleeghuiszorg en verzorgingshuiszorg. Binnen verpleeghuiszorg kunnen twee aparte relevante productmarkten worden onderscheiden; een voor psychogeriatrische verpleeghuiszorg en een voor somatische verpleeghuiszorg. Verzorgingshuiszorg vormt een derde relevante markt binnen de intramurale AWBZ-zorg. De activiteiten van partijen overlappen elkaar op alle drie de markten.

¹ Zie bijvoorbeeld de eerste fase besluiten van de Nederlandse Mededingingsautoriteit in zaak 4988/Oosterlengte – Thuiszorg Groningen – Sensire en in zaak 5186/Carint-Reggeland.

Dagactiviteiten

In eerdere besluiten heeft de NMa aangegeven dat in het midden wordt gelaten of er een productmarkt bestaat voor dagactiviteiten. Er bestaat mogelijke een markt voor dagactiviteiten speciaal en een markt voor dagactiviteiten basis.

Op het gebied van extramurale zorg wordt in deze zienswijze uitgegaan van aparte relevante productmarkten voor de functies persoonlijke verzorging en verpleging (PV&VP).

Op het gebied van intramurale zorg wordt in deze zienswijze uitgegaan van aparte relevante productmarkten voor verzorgingshuiszorg, psychogeriatrische verpleeghuiszorg en somatische verpleeghuiszorg. Ten slotte is er een mogelijke productmarkt voor dagactiviteiten.

3.2 Relevante geografische markt*Extramurale zorg*

In eerdere besluiten is uitgegaan van een relevante geografische markt die kleiner of gelijk is aan de zorgkantorregio.

In het onderhavige geval overlappen de activiteiten van partijen in de zorgkantorregio Friesland. In deze zienswijze wordt bij afwezigheid van data op een lager aggregatieniveau gekeken naar een relevante markt die de gehele zorgkantorregio bevat.

Intramurale markt

Voor de verschillende productmarkten binnen de intramurale AWBZ-zorg wordt in het midden gelaten of de relevante markt lokaal of ruimer is. De NZa beschikt alleen over intramurale gegevens op zorgkantoorniveau en daarbinnen per stichting en niet per verpleeg- en verzorgingshuis. Hierdoor is het onvoldoende mogelijk om te bepalen hoeveel productie er geleverd wordt door de verzorgings- en verpleeghuizen van de bij de concentratie betrokken ondernemingen en hun mogelijke concurrenten. In deze zienswijze zal daarom niet nader worden ingegaan op de intramurale markten.

Dagactiviteiten

In eerdere besluiten is in het midden gelaten of de geografische omvang van de markt(en) lokaal of ruimer is.

Voor extramurale AWBZ-zorg wordt in deze zienswijze gekeken naar de zorgkantorregio als relevante geografische markt.

Voor de mogelijke markt van dagactiviteiten wordt in deze zienswijze in het midden gelaten of de relevante geografische markt lokaal of ruimer is.

4. Gevolgen van de voorgenomen concentratie

De gevolgen van de voorgenomen concentratie hangen af van zowel de aanbodstructuur als de compenserende afnemersmacht. Voor meer algemene informatie hierover wordt verwezen naar de zienswijze van NZa inzake Amarant en Zorggroep West- en Midden-Brabant (zaak 5082). De gevolgen van de voorgenomen concentratie voor de markt worden hieronder geanalyseerd.

Voor de productmarkt PV&VP en de mogelijke productmarkt dagactiviteiten zijn voor de zorgkantorregio Friesland in de tabellen 1 en 2 achtereenvolgens weergegeven: de omzet en relatieve marktposities van de betrokken partijen en de concentratie-indicatoren. Deze gegevens zijn gebaseerd op de voorlopige productieafspraken in 2006 zoals die bij de NZa bekend zijn.

Tabel 1*: Omzet, marktaandeel, HHI en totale omzet (in euro, 2006) voor de zorgkantorregio Friesland op de productmarkt PV&VP.

Instelling	Omzet in €	Aandeel
Talant (Friesland)	[...]	[0-10]%
Philadelphia Zorg (Friesland)	[...]	[0-10]%
J.P. van den Bent Stichting (Friesland)	[...]	[0-10]%
De Noorderbrug (Friesland)	[...]	[0-10]%
Heemstra State	[...]	[0-10]%
De Warrenhove	[...]	[0-10]%
WoonZorgCentrum Foswert	[...]	[0-10]%
Verzorgingscentrum Leppehiem	[...]	[0-10]%
Verzorgingshuis Talma Veenwouden	[...]	[0-10]%
De Stelp	[...]	[0-10]%
Verzorgingscentrum het Bildt	[...]	[0-10]%
Hof en Hiem	[...]	[0-10]%
Zorggroep Sint Maarten Friesland	[...]	[0-10]%
Et Bientwark	[...]	[0-10]%
Zorgcentra Dongeradeel	[...]	[0-10]%
Zorg en Service Smallingerland	[...]	[0-10]%
SamenZorg-Thuiszorg	[...]	[0-10]%
Zorggarant	[...]	[0-10]%
Thuiszorg Zuidwest Friesland	[...]	[10-20]%
Thuiszorg Het Friese Land	[...]	[20-30]%
Kwadrantgroep	[...]	[20-30]%
Zorgcombinatie Interzorg	[...]	[0-10]%
Zorgkompas in Beweging	[...]	[0-10]%
Zorggroep Noorderbreedte	[...]	[0-10]%
Verpleeg- en zorgcentrum LindeStede	[...]	[0-10]%
Zorggroep Tellens	[...]	[0-10]%
Palet centra voor wonen, zorg en welzijn	[...]	[0-10]%
Zorgcentra Moerborch	[...]	[0-10]%
ZuidOostZorg, Friesland	[...]	[0-10]%
Pi Zorg	[...]	[0-10]%
Totale Omzet Zorgkantorregio Friesland	[...]	100%
Fusie Kwadrantgroep - Stichting Palet	[...]	[30-40]%
HHI voor fusie	[1500-2000]	
HHI na fusie	[1500-2000]	
Δ HHI	[300-400]	
Ex post C4 in procenten	[0-100]	
Positie Kwadrantgroep voor fusie	2	
Positie Palet voor fusie	4	
Positie partijen na fusie	1	

Bij concentratiezaken geldt doorgaans dat wanneer de HHI als gevolg van de concentratie hoger is dan 1800 en toeneemt met meer dan 150 punten, er sprake is van een mogelijk mededingingsbeperkende

* In deze openbare versie van de zienswijze zijn delen van de tekst vervangen of weggelaten om redenen van vertrouwelijkheid. Vervangen of weggelaten delen zijn met vierkante haken aangegeven. In het geval van getallen of percentages kan de vervanging hebben plaatsgevonden in de vorm van vermelding van bandbreedtes.

concentratie. Uit bovenstaande tabel is af te lezen dat de HHI voor de productmarkt PV&VP hoger is dan 1800 en dat de HHI met meer dan 150 punten, namelijk met [300-400] punten, zal stijgen als gevolg van de concentratie.

Voor de productmarkt PV&VP is er, naast de fuserende partijen, een aanbieder met een marktaandeel van [20-30]%, een aanbieder met een marktaandeel van 14% en een met een marktaandeel van 6% actief. Verder is een groot aantal kleinere aanbieders op de markt voor persoonlijke verzorging en verpleging actief. Hierdoor lijkt er voldoende druk te zijn van concurrenten in de regio en voorziet de NZa geen nadelige gevolgen voor de publieke belangen betaalbaarheid, kwaliteit en toegankelijkheid.

Tabel 2: Omzet, marktaandelen, HHI en totale omzet (in euro, 2006) voor de zorgkantorregio Friesland op de mogelijke productmarkt voor dagactiviteiten.

Instelling	Omzet in €	Aandeel
GGZ Friesland te Franeker	[...]	[0-10]%
De Terp	[...]	[0-10]%
OlmenEs	[...]	[0-10]%
Talant (Friesland)	[...]	[50-60]%
Maeykehiem	[...]	[0-10]%
Tjallingahiem	[...]	[0-10]%
Philadelphia Zorg (Friesland)	[...]	[0-10]%
J.P. van den Bent Stichting (Friesland)	[...]	[0-10]%
De Noorderbrug (Friesland)	[...]	[0-10]%
De Warrenhove	[...]	[0-10]%
WoonZorgCentrum Foswert	[...]	[0-10]%
Verzorgingscentrum Leppehiem	[...]	[0-10]%
Verzorgingshuis Talma Veewouden	[...]	[0-10]%
650-0132 De Stelp	[...]	[0-10]%
650-0133 Verzorgingscentrum het Bildt	[...]	[0-10]%
650-3050 Hof en Hiem	[...]	[0-10]%
650-3068 Zorggroep Sint Maarten Friesland	[...]	[0-10]%
Zorggarant	[...]	[0-10]%
650-3095 Et Bientwark	[...]	[0-10]%
650-3181 Zorgcentra Dongeradeel	[...]	[0-10]%
650-3186 Zorg en Service Smallingerland	[...]	[0-10]%
650-3302 SamenZorg-Thuiszorg	[...]	[0-10]%
650-8055 Zorgvoorzieningen Talma Sionsberg	[...]	[0-10]%
650-8137 Zorggroep Noorderbreedte	[...]	[0-10]%
650-8144 Verpleeg- en zorgcentrum LindeStede	[...]	[0-10]%
650-8166 Zorgkwadrant Fryslân Oost	[...]	[0-10]%
650-8194 Plantein	[...]	[0-10]%
650-8235 Zorggroep Tellens	[...]	[0-10]%
650-8249 Palet centra voor wonen, zorg en welzijn	[...]	[0-10]%
650-8279 Zorgcentra Moerborch	[...]	[0-10]%
650-8366 Daeldersplak	[...]	[0-10]%
650-8419 ZuidOostZorg, Friesland	[...]	[0-10]%
Totale omzet Zorgkantorregio Friesland	[...]	100%
Fusie Kwadrantgroep - Palet	[...]	[0-10]%
HHI voor fusie	[2500-3000]	
HHI na fusie	[2500-3000]	
Δ HHI	[0-100]	
Positie Kwadrantgroep voor fusie	6	
Positie Palet voor fusie	5	
Positie partijen na fusie	3	

Uit bovenstaande tabel is af te lezen dat de HHI na concentratie hoger is dan 1800, maar dat deze toeneemt met minder dan 150, namelijk met [0-100]. Hierdoor, en gezien het geringe marktaandeel van partijen na fusie op de mogelijke productmarkt voor dagactiviteiten en de aanwezigheid van een groot aantal concurrenten op deze markt, voorziet

de NZa geen nadelige gevolgen voor de publieke belangen betaalbaarheid, kwaliteit en toegankelijkheid.

Op de extramurale AWBZ zorgmarkten PV&VP en op de mogelijke markt voor dagactiviteiten voorziet de NZa geen nadelige gevolgen voor de publieke belangen ten gevolge van de voorgenomen concentratie.

5. Conglomerate marktstructuur na de voorgenomen concentratie

In tabel 3 is achtereenvolgens weergegeven de contracteerruimte voor de betrokken partijen en het zorgkantoor, alsmede het aandeel van de partijen voor de verschillende AWBZ-sectoren (alle sectoren totaal, en verpleging en verzorging) in de zorgkantoorregio Friesland. Alle bedragen zijn in miljoenen euro (prijsniveau 2006) en zijn gebaseerd op de bij de NZa bekende gegevens. Het betreft de contracteerruimte voor zowel intramurale als extramurale AWBZ-zorg.

Tabel 3: Contracteerruimte (in miljoenen euro, 2006) en aandelen voor de zorgkantoorregio Friesland verpleging en verzorging (V&V). Hierbij is huishoudelijke verzorging buiten beschouwing gelaten.

Zorgkantoorregio Friesland	Totaal	V&V
Kwadrantgroep	[...]	[...]
Palet	[...]	[...]
Totaal partijen	[...]	[...]
Totaal zorgkantoor	[...]	[...]
Aandeel partijen in %	[0-10]	[10-20]

Gezien deze beperkte marktaandelen voorziet de NZa geen negatieve gevolgen voor de publieke belangen betaalbaarheid, kwaliteit en toegankelijkheid.